

M.A. (Part-II)
MARATHI
Study of an Ancient Period
(Paper – II) (OCT-16)

QP Code : 67362

(3 तास)

(एकूण गुण : १००)

- सूचना : (१) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
(२) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

१. (अ) इ. स. १३५० ते १६५० या कालखंडातील मराठी साहित्यनिर्मितीच्या विविध प्रेरणा सोदाहरण स्पष्ट करा.

किंवा

(ब) बहामनी काळात महाराष्ट्रीय माणसांच्या जीवनात झालेल्या अनेकांगी बदलांचे प्रतिबिंब तत्कालिन मराठी साहित्यात कसे उमटले आहे ते सविस्तर स्पष्ट करा.

२. (अ) संत एकनाथांच्या स्फूट लेखनातून समाजजीवनाच्या कोणकोणत्या अंगावर प्रकाश पडलेला दिसतो ते सोदाहरण स्पष्ट करा.

किंवा

(ब) टिपणे लिहा :- (१) भावार्थ रामायणातील सांस्कृतिक संदर्भ
(२) चतुःश्लोकी भागवताचे स्वरूपविशेष

३. (अ) मुक्तेश्वरांच्या आख्यान काव्यातून बहामनी काळातील सामाजिक आणि सांस्कृतिक जीवन कसे प्रतिबिंबित झाले आहे ते सांगा.

किंवा

(ब) टिपणे लिहा : (१) मुक्तेश्वरांच्या महाभारताचे रचनाविशेष
(२) मुक्तेश्वरांच्या संक्षिप्त रामायणाचे रचना विशेष

४. (अ) संत तुकारामांच्या अभंगांचा तत्कालिन समाजात कसा प्रभाव पडला आहे ते सोदाहरण स्पष्ट करा.

किंवा

(ब) टिपणे लिहा : (१) संत तुकारामांच्या अभंगातील भक्तीचे स्वरूप
(२) संत तुकारामांचे आत्मनिवेदनपर अभंग

५. (अ) अन्य धर्मियांच्या वाङ्मयनिर्मितीचे स्वरूप विशेष सोदाहरण स्पष्ट करा.

किंवा

(ब) टिपणे लिहा : (१) भारूड या काव्याचे रचनाविशेष
(२) नाथपंचकाच्या वाङ्मयीन कार्याचा परिचय द्या.

M.A. (Part-II)
MARATHI
Theory of Literature
(Paper – IV) (OCT-16)

QP Code : 67581

(३ तास)

एकूण गुण : १००

- सूचना : (१) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
(२) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
(३) प्रश्न क्रमांक ५ ला अंतर्गत पर्याय नाही.

१. (अ) 'समीक्षा' या संज्ञेच्या विविध साहित्यशास्त्रज्ञांनी केलेल्या व्याख्यांच्या आधारे समीक्षेचे स्वरूप व उद्दिष्टे याबद्दल सविस्तर लिहा.

किंवा

(ब) समीक्षेतील वाचन, विश्लेषण, अर्थनिर्णयन या पायऱ्यांबद्दल सविस्तर लिहा.

२. (अ) समाजशास्त्रीय समीक्षेत इपोलियन तेन यांच्या वंश, काळ, सामाजिक परिवेश या सिध्दांताचा कसा उपयोग होतो ते सांगून, या समीक्षापध्दतीच्या मर्यादांवर चर्चा करा.

किंवा

(ब) कार्ल मार्क्स यांनी मांडलेल्या सिध्दांतांचा साहित्य समीक्षेला कसा उपयोग होतो त्याचा परामर्श घ्या.

३. (अ) 'साहित्यकृतीची संहिता हीच रुपवादी समीक्षेच्या केंद्रस्थानी असते' - या विधानाचा सविस्तर ऊहापोह करा.

किंवा

(ब) कोणत्याही दोन कवितांची रुपलक्ष्यी दृष्टीने समीक्षा करा.

- (१) 'ज्ञानदेव गेले तेव्हा' - बा. भ. बोरकर
(२) 'बहिऱ्या - मुक्यांची दिंडी' - दिलीप चित्रे
(३) 'गढी' - नारायण कुळकर्णी-कवठेकर
(४) 'तुझं-माझं काही नाही' - र. कृ. जोशी

४. (अ) 'फ्राईड व युंगाच्या सिध्दांतांचा साहित्यकृतीच्या आकलनासाठी उपयोग होत असला तरी मूल्यमापनासाठी उपयोग होत नाही' - विधानावर साक्षेपाने चर्चा करा.

किंवा

(ब) 'राजा इंडिपस' या नाटकाची मानसशास्त्रीय पध्दतीने समीक्षा करा.

५. हरी नारायण आपटे यांच्या 'वज्राघात' या कादंबरीची मानसशास्त्रीय दृष्टीकोनातून समीक्षा करा.

SF-Con.5954-16.

M.A. (Part-II)
MARATHI
Applied Criticism
(Paper – VI) (OCT-16)

QP Code : 67581

(३ तास)

एकूण गुण : १००

- सूचना : (१) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
(२) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
(३) प्रश्न क्रमांक ५ ला अंतर्गत पर्याय नाही.

१. (अ) 'समीक्षा' या संज्ञेच्या विविध साहित्यशास्त्रज्ञांनी केलेल्या व्याख्यांच्या आधारे समीक्षेचे स्वरूप व उद्दिष्टे याबद्दल सविस्तर लिहा.

किंवा

(ब) समीक्षेतील वाचन, विश्लेषण, अर्थनिर्णयन या पायऱ्यांबद्दल सविस्तर लिहा.

२. (अ) समाजशास्त्रीय समीक्षेत इपोलियन तेन यांच्या वंश, काळ, सामाजिक परिवेश या सिध्दांताचा कसा उपयोग होतो ते सांगून, या समीक्षापध्दतीच्या मर्यादांवर चर्चा करा.

किंवा

(ब) कार्ल मार्क्स यांनी मांडलेल्या सिध्दांतांचा साहित्य समीक्षेला कसा उपयोग होतो त्याचा परामर्श घ्या.

३. (अ) 'साहित्यकृतीची संहिता हीच रुपवादी समीक्षेच्या केंद्रस्थानी असते' - या विधानाचा सविस्तर ऊहापोह करा.

किंवा

(ब) कोणत्याही दोन कवितांची रुपलक्ष्यी दृष्टीने समीक्षा करा.

- (१) 'ज्ञानदेव गेले तेव्हा' - बा. भ. बोरकर
(२) 'बहिऱ्या - मुक्यांची दिंडी' - दिलीप चित्रे
(३) 'गढी' - नारायण कुळकर्णी-कवठेकर
(४) 'तुझं-माझं काही नाही' - र. कृ. जोशी

४. (अ) 'फ्राईड व युंगाच्या सिध्दांतांचा साहित्यकृतीच्या आकलनासाठी उपयोग होत असला तरी मूल्यमापनासाठी उपयोग होत नाही' - विधानावर साक्षेपाने चर्चा करा.

किंवा

(ब) 'राजा इंडिपस' या नाटकाची मानसशास्त्रीय पध्दतीने समीक्षा करा.

५. हरी नारायण आपटे यांच्या 'वज्राघात' या कादंबरीची मानसशास्त्रीय दृष्टीकोनातून समीक्षा करा.

SF-Con.5954-16.

M.A. (Part-II)
MARATHI
Dalit sahitya
(Paper – VIII) (OCT-16)

QP Code : 67780

(३ तास)

एकूण गुण : १००

- सूचना : १) सर्व प्रश्न सोडवणे आवश्यक आहे.
२) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

१. अ) आंबेडकरपूर्व, आंबेडकरी आणि आंबेडकरोत्तर सामाजिक चळवळींचा आढावा घ्या.
किंवा
ब) दलित साहित्याच्या विविध व्याख्या सांगून वेदना, नकार आणि विद्रोह ही वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
२. अ) 'सायरनचे शहर' मधील कविता दंगल, दहशत आणि दमणकारी प्रवृत्तीचे भयावह दर्शन घडवितात' - सोदाहरण स्पष्ट करा.
किंवा
ब) 'वाट तुडवताना' या आत्मकथनातून लेखकाने विविधक्षेत्रीय अनुभवविश्व प्रकट केले आहे - साधार स्पष्ट करा.
३. अ) 'शूद्र' कादंबरीतील नागनाथचे व्यक्तिमत्व आणि संघर्ष याविषयी सविस्तर चर्चा करा.
किंवा
ब) गंगाधर पानतावणे यांची दलित साहित्यविषयक भूमिका आणि दलितेतरांच्या साहित्याविषयीची मते 'साहित्य : शोध आणि संवाद' च्या आधारे स्पष्ट करा.
४. अ) 'परिव्राजक' मधील कथातील पात्रे बुद्ध-धम्म तत्त्वाचे वहन करतात' साधार स्पष्ट करा.
किंवा
ब) 'निब्बाण' हे भूतकाळ, भविष्य आणि अस्वस्थ वर्तमान यावर प्रकाश टाकणारे नाटक आहे.' - चर्चा करा.
५. टिपा लिहा (कोणत्याही दोन):
अ) 'सायरनचे शहर' मधील विद्रोह.
ब) उत्तम कांबळे यांची पत्रकारिता.
क) शूद्र कादंबरीतील बुद्ध तत्त्वज्ञान.
ड) शोध सहाय्या इंद्रियाचा मधील स्थलचित्रण.

M.A. (Part-II)
MARATHI
Lok sahitya
(Paper – VIII) (OCT-16)

QP Code : 67783

(वेळ तीन तास)

एकूण गुण १००

सूचना: १) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे

२) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत

प्रश्न क्र. १ अ) लोकसाहित्याची संकल्पना विविध व्याख्यांच्या आधारे समजावून द्या.

किंवा

आ) लोकसाहित्य आणि ललित साहित्य यातील साम्य-भेदांची चर्चा करा.

प्रश्न क्र. २ अ) लोकगीतांची संरचना स्पष्ट करा.

किंवा

आ) तमाशा आणि गोंधळ या लोकनाट्य प्रकारांचे स्वरूपविशेष साधार सांगा

प्रश्न क्र. ३ अ) 'मराठी लोककथा' या संग्रहातील लोककथांचे स्वरूप विशेष समजावून द्या.

किंवा

आ) 'मराठी लोककथा' या संग्रहातील लोककथांचे संरचनात्मक विशेष साधार स्पष्ट करा.

प्रश्न क्र. ४ अ) 'रानभूल' या नाटकातील लोकभावनेचे रूप समजावून द्या.

किंवा

आ) 'रानभूल' हे नाटक आदिवासींच्या शोषणाची कथा सांगणारे नाटक आहे, या विधानाची चर्चा करा.

प्रश्न क्र. ५ अ) 'लोकमानसातील पारंपरिक कोळीगीते' या संग्रहातून कोळीगीतांच्या कल्पनाबंधांचे विशेष कसे व्यक्त होतात?

किंवा

आ) 'लोकमानसातील पारंपरिक कोळीगीते' या संग्रहातील कोळीगीतांचे स्वरूप समजावून द्या.

-----0-----